

KOVÁCS LÁSZLÓ ISTVÁN

Történelem

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Koloh Gábor

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

TRIANONI MENEKÜLT DIÁKOK A KÖZOKTATÁSBAN. ÉRETTSÉGIZŐK A BUDAPESTI X. KERÜLETI KÓBÁNYAI MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI SZENT LÁSZLÓ FŐGIMNÁZIUMBAN, 1920 ÉS 1930 KÖZÖTT

Kulcsszavak: diák; Trianon; menekült; középiskola

A trianoni békeszerződés és a történeti Magyarország felbomlásának egyik fontos társadalomtörténeti következménye a trianoni menekültek kérdése. A fogalom alatt azokat értjük, akik az impériumváltás következtében kényszerültek elhagyni lakóhelyüket. Számuk nagyjából 400–430 ezer fő körül lehetett. Ezen csoportból helyeztem vizsgálódásom középpontjába a középiskolás diákokat.

Kutatásom során három kérdésre kerestem a választ: a források alapján beazonosíthatók-e áttelepülési mintázatok? Mit tudunk megállapítani a menekült diákok családi hátteréről, lakóhelyükről, iskolai eredményeiről? Illetve sikerült-e integrálódniuk a menekülésük után? Ezen kérdések vizsgálatához kiválasztottam egy budapesti gimnáziumot, jelesül a X. kerületi Magyar Királyi Állami Szent László Főgimnáziumot, amelynek 1920 és 1930 között érettségizett diákjait vizsgáltam. A felhasznált forrásokat három csoportra lehet osztani: érettségi anyakönyvek, iskolai anyakönyvek és az iskolai értesítők, emellett figyelembe vettem a vonatkozó szakirodalmat.

A gimnáziumban beazonosított menekült diákok aránya az érettségiző tanulókon belül 15% volt. Áttelepülésük során számos mintázat megfigyelhetővé vált. Volt, aki egyenesen a fővárosba érkezett, mások kihagyni kényszerültek tan éveket, emellett pedig leggyakrabban az történt, hogy az illető több intézményben kényszerült megállni egy, vagy több évre, mielőtt Budapestre jutott volna. A tanulók családi háttere sokrétű. Lakóhelyük szerint nagy részük a X. kerületi menekült telepekről (arányuk ezért is lehetett magas), vagy a főváros vonzáskörzetéből érkezett. Családi hátterüket tekintve magas volt a köztisztviselői háttérrel rendelkezők száma. Érettségi eredményeik megoszlása hasonló a gimnáziumban tanult többi diákéhoz, különösebb eltéréseket nem fedeztem fel, zömében közepesen teljesítettek. Az integráció sikerességét három tanuló további pályájának felvázolásával kíséreltem meg bemutatni, melyekből kiviláglott, hogy a gimnázium elvégzése során sikeresen tanultak tovább, vagy kezdtek dolgozni. Stabil munkahelyhez, lakóhelyhez jutottak és eredményesen integrálódtak a társadalomba, noha ez nem tekinthető törvényszerűnek. Mindazonáltal egyértelművé vált, hogy a gimnáziumban érettségizett menekült diákok egy nagyon sokszínű csoportot alkottak.